

Специфіка інформаційно-аналітичної діяльності як інноваційного напрямку бібліотечної роботи (досвід відділу науково-аналітичної обробки і поширення інформації у сфері освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського)

Стратегічний курс України на інтеграцію в європейський простір та світове співтовариство сприяв інтенсифікації участі наукових інституцій, зокрема й бібліотек, у формуванні сучасних інформаційних ресурсів держави. У цьому контексті важливим кроком інноваційної діяльності сучасних українських книгозбірень стала активізація інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД). На сьогодні лідером організації ІАД є Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, зокрема Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ).

Водночас протягом останніх років відбувається відчутний розвиток ІАД і в інших книгозбірнях, передусім у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського). Ця установа здійснює інформаційно-аналітичне забезпечення фахових потреб освітян, усебічно сприяє оприлюдненню наукових досліджень у галузі педагогіки, психології та методики викладання окремих навчальних дисциплін, проводить діяльність у напрямі впровадження досягнень науки та техніки, передового вітчизняного й зарубіжного досвіду в практику роботи педагогічних навчальних закладів і їхніх структурних підрозділів – бібліотек, а також сприяє удосконаленню системи освіти, реалізації самоосвіти педагогічних, науково-педагогічних та бібліотечних фахівців, молоді, що навчається.

У дослідженнях, присвячених аналізу ІАД сучасних бібліотек, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського згадано неодноразово. Наприклад, становлення та розвиток аналітичної діяльності зазначеної книгозбірні досліджувала Л. О. Пономаренку, перспективні напрями щодо створення інформаційно-аналітичної продукції в бібліотеці окреслила С. М. Зозуля. Питання реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційного розвитку педагогічної науки та освіти шляхом підготовки, створення та розповсюдження аналітичних матеріалів відділом науково-аналітичної обробки і поширення інформації у сфері освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського вивчали О. В. Карпенко, О. М. Яценко. Про

інформаційно-аналітичні огляди (моніторинг) головних подій у сфері освіти, оприлюднених у національних ЗМІ, здійснюваних згаданим відділом, у контексті аналізу жанрів аналітичних документів наукових бібліотек писала О. М. Постельжук тощо.

У цілому відділ науково-аналітичної обробки та поширення інформації у сфері освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського працює за такими ключовими напрямками:

– підготовка інформаційних матеріалів до віртуального інформаційно-бібліографічного ресурсу «Педагоги-новатори України». Представлені матеріали висвітлюють здобутки сучасних українських педагогів, узагальнюють досвід педагогів-новаторів, сприяють осмисленню науковою та освітянською спільнотою актуальності та важливості новаторського поступу, а також розширюють інформаційний ресурс із питань реформування та модернізації сучасної освіти (виконавці: канд. пед. наук О. І. Виговська, Т. І. Годецька, Л. І. Самчук, А. В. Січкара та інші);

– систематичний аналіз головних подій в освітній сфері, результати якого представлено в рубриці «Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки» (щодокадно). Цей ресурс дозволяє користувачам швидко отримати інформацію про відображення конкретної теми в ЗМІ без ознайомлення з повними текстами статей. Починаючи з 2013 р., під час підготовки щомісячного підсумкового огляду ЗМІ, який було зосереджено на аналізі нормативно-правових актів у сфері освіти й науки, щомісячно здійснювалось формування галузевої повнотекстової нормативно-правової бази шляхом прислання гіперпосилань на повнотекстові документи. Із початку 2014 р. усі підсумкові інформаційно-аналітичні огляди ЗМІ оприлюднювались в інформаційно-аналітичному бюлетені СІАЗ «Україна: події, факти, коментарі» (виконавці: канд. іст. наук С. М. Зозуля, канд. іст. наук Галах В. В.);

– підготовка інформаційно-аналітичних оглядів до рубрики «Аналітичні дослідження з реформування освіти: статті та огляди». Ці матеріали висвітлюють проблемні аспекти реформування зарубіжної освітньої системи, зокрема Франції, Польщі, Туреччини, Казахстану, Німеччини, країн Балтії, Російської Федерації, Ізраїлю, Фінляндії тощо. У цілому, на I півріччя 2014 р. оприлюднено 15 оглядів (виконавці: канд. наук з держ. упр. О. В. Карпенко та інші). Зазначимо, що всі аналітичні огляди за цією тематикою оприлюднювались у віснику НАПН України «Педагогіка і психологія», що входить до переліку друкованих видань, затвердженого ВАК України;

– підготовка інформаційно-аналітичних матеріалів до рубрики

«Результати наукової діяльності установ НАІПН України» (виконавець – Л. А. Рагіна).

Науковці відділу запропонували рекомендації щодо удосконалення системи ІАД бібліотек, а саме:

– налагодження інформаційного партнерства між аналітичними підрозділами книгозбірень із провідними аналітичними службами, чия професійна діяльність спрямована на узагальнення й аналітичне оброблення інформації у певній сфері;

– зв'язування окремих фахівців-аналітиків як експертів із метою підготовки якісних оглядово-аналітичних документів;

– активне вироблення та популяризація власної інформаційно-аналітичної продукції в традиційній та електронній формі (інформаційно-аналітичних бюлетенів, аналітичних довідок, оглядово-аналітичних матеріалів тощо);

– розвиток читацької аудиторії серед освітян, зокрема управлінців освітніх закладів, працівників бібліотечно-інформаційної сфери (наприклад, шляхом розміщення посилань на сайтах провідних освітянських бібліотек, інформаційно-аналітичних структур, популяризації власних інформаційно-аналітичних продуктів у статтях, доповідях на наукових заходах);

– важливою є наявність компетентних фахівців-аналітиків, здатних до здійснення аналітичної діяльності на сучасному рівні розвитку ІКТ та глобального нарощення обсягів інформації.